

Sběratelé

V době, kdy chlapec vyrůstal, se nikdo nestaral, kolik vrabců nebo motýlů kolem létá. Byla jich hejna. Sedláci odháněli ptáky ze svých polí a chytat motýly byla oblíbená zábava malých kluků. Ve svých sbírkách je uchovávali nabodnuté na špendlík s rozevřenými křídly, aby je každý mohl obdivovat. Bělásci, žluťasci nebo paví oka byli samozřejmostí. Zdatnější lovci se mohli chlubit sametovými křídly černopláštěníka a těm nejšťastnějším zářil ve sbírce otakárek fenyklový se svými modročernými ostruhami. To už byl nějaký úlovek!

Chlapečkovy děti žily v jiné době. Místo motýlů si s kamarády vyměňovaly odznáčky, samolepky, pohlednice nebo obaly od bonbónů a žvýkaček. Chlapečkově dceři připadalo krajně nechutné namáčet motýlům hlavičky do lihu a jejich mrtvolky pak někde vystavovat. Ostatně – nemít křídla budou to jen nevhlední červíci.

„Nemít křídla,“ souhlasil otec „jenže oni je právě mají a tím se z nich stávají nositele nevýslovné krásy.“

„Co je to nositel?“ ptá se synek.

„Seš blbej ne?“ setře ho sestra, které před tím rozsypal sbírku blýskavých papírků od bonbónů, pečlivě vyhlazených jako šaty v prádelníku.

„Nositel je ten, kdo něco nese,“ poučila ho důležitě a významně zamkla svou sbírku do kufříku. Ten kufřík na zámek jí bráška záviděl. Právě proto ho vyklopil na zem, že sám takový neměl. Prý by ztratil klíček a pak by se do kufříku nedostal. Prý až bude starší. A kdy budu starší než ona? Rodiče se zasmáli, ale odpovědi se nedočkal.

„Může nést třeba mávátko v prvomájovém průvodu,“ napadlo ho, ale nebyl si jistý, jestli je to správně, jestli se mu zase nevysmějou. Sestra tázavě pohlédla na otce a ten přikývl.

„Nebo lampión v lampiónovém průvodu!“ dodala vítězně sestra. Ten je hezčí, než mávátko, protože září do tmy. Zase ho trumfla. Proč musí mít vždycky poslední slovo? Je to tím, že je starší. Až já budu starší...

Jak vyrůstal, začínal chápat, že se to nikdy nestane. A proč by taky mělo? Když měl sám děti, nesbíraly už odznáčky ani pohlednice, ale figurky z čokoládových vajíček. Aby se sbírka rozrůstala, bylo potřeba nových a nových vajíček, která nesnášela žádná slepice, ale kupovaly se v obchodě.

„Děda své exempláře sám lovil a vy jen škemráte před krámem,“ vyčítal otec. Odpověděly, že kdyby taková vajíčka tenkrát prodávali, škemral by děda taky.

„Stejně by nic nedostal, jeho máma neměla peníze na rozhazování!“ odsekl otec rezignovaně. Cítil, že prohrává.

„Dneska se motýli nesmějí zabíjet,“ poučily ho ještě dcerky, „jsou chráněný.“

Škoda, že nejsou chráněný taky rodiče. Tahle doba útočí na naše peněženky přes rozmary dětí. To je podlý.

„Aspoň se nezatouláme jako děda,“ utěšovaly. Tenhle poslední argument měl otce utvrdit, že dělá dobrou věc.

Děda měl tenkrát opravdu namále. A my všichni s ním. Vždyť jsme tu vůbec nemuseli být. Anebo bychom byli někým jiným. Kočovnýma bosonohýma holčičkama, kterým nikdo nestříhá vlasy, takže jim sahají pod zadek. To by byl život! Pak bychom ani nevyžadovaly tahle vajíčka – naději zapouzdřenou v čokoládě a obalenou staniolem. Co se asi vyklube z těchhle?

Otec s povzdechem hodí cukrovinky do vozíku, přidá pár nezbytností a zamíří k pokladně. Doma sloupnou třpytlavý obal, uhryznou špičku a vysypou do dlaně hromádku plastů. Mladší obdržela navíc barevně potištěnou ruličku papíru.

Takových peněz za pár krámů, pomyslí si otec.

Starší složila dohromady dinosaura. Mladší rozvinula papírový svitek nádherně pomalovaný ornamenty. Mohl by to být plášť pro mého dinosaura, napadlo starší, ale s tím mladší nesouhlasila. Pak už by jí zůstal jen plastový červík.

„Ukažte mi ten poklad,“ řekl otec a sklonil se nad hromádkou.

Nasadil červíkovi papírová křídla a najednou seděl na stole motýl. Taková nádhera! Není to ten dědův?

Podobného motýla chlapeček na louce nikdy neviděl. Kde se tu vzal? Jeho temná křídla zdobily nevidané ornamenty. Sotva je rozevřel, sotva nechal chlapečka přiblížit, už plachtil dál. A chlapeček za ním, přes humna až k neznámému lesu. Motýl usedl na vyvrácený pařez, slibně rozprostřel křídla a hned je sklápнул, jako když mrkne krasavice dlouhými řasami. Třepetal se chlapečkovi před očima, až zmizel mezi pestrými šátky, co visely na šňůře mezi dvěma stromy. Chlapeček se zastavil. Ocítl se v tábořišti a sledovalo ho několik párů očí. Rázem zapomněl na motýla. Co teď? Co je to za lidi a jak s ním naloží? Stařena, která prohrabovala popel v ohništi, vypadala záludně. Konečky jejích dlouhých vlasů se plazily v udusané hlíně jako hadi. Do půl těla nazí muži zvali chlapečka na pečínku. Dej si s námi, chlapče. Nad ohněm se na rožni opékalo cosi, co mohlo být sele. Kdy jedl naposled kus pečeného masa? Ale co když to není sele...? Chlapeček se otřásl.

Nejvíc ho ale zneklidňovaly děti, které ho obstoupily ze všech stran. Sevřel v ruce svou sítku. Ještě aby přišel o ni, stačí, že mu uletěl motýl. Ustoupil o krok, ale než se pustil na útěk, rozhrnuly se korálky ve vchodu do maringotky. Objevila se mladá žena tak neuvěřitelně krásná, že se chlapeček zapomněl bát. Její aksamitové vlasy slibovaly hebké pohlázení. Padaly přes ramena a řadra, pošitá zlatými penízky, až k pasu a ještě níž. Její oči byly jak kapky temného medu. Usmála se a pokynula mu prstem. Poznáváš mě? Ne, neříkej to nahlas, vždyť oba víme... To za mnou jsi klopýtal do neznámých končin. Pro mě vše opustíš, i své sítky se vzdáš. K čemu by ti byla – nic krásnějšího beztak neulovíš. Já jsem tvůj motýl.

Byla vrcholem veškeré krásy. Dál už nemohlo být nic. A jestliže muži, stařena i děti mu naháněly strach, ona mu dodávala odvalu. Zůstaň a staneš se neohroženým a silným. Zůstaň a nikdy nepoznáš strádání. Dej navždy sbohem malému chlapečkovi, kterému se vysmívají pro jeho záplaty na kalhotách. Neohlížej se zpátky, zapomeň.

Tady se dětem při dědově vyprávění tajil dech. Co když to tentokrát dopadne jinak? Co když se nevrátí?

Chlapeček byl hotov dát všemu sbohem, rozloučit se. Naposled vzpomněl na známá místa, na jejich domek, zahrádku, na nízkou světničku. Jejich obraz najednou stoupl v ceně jako vše, co máme navždy ztratit. Váhy se prudce zhouply, chlapeček vykřikl a s pláčem pelášil zpátky. Doprovázel ho smích mužů, nadávky stařeny a pištění dětí. Ty se jak na povel pustily za ním, aby ho povalily do mechu a

obraly, oč se dá. Jediná ona se nesmála, neproklínala ho ani nepronásledovala. Stála tam jako před tím, v očích výčitku. Ty můj hloupoučký...

Ulevilo se mu, že je zpátky v bezpečí, v kraji, kde to poznává, kde je doma. Sotva postřehl vzdalující se vrčení letadla vysoko na obloze. To letadlo s jeho příhodou nijak nesouviselo, mířilo za oceán s nákladem pošty. Přesto proniklo do jeho příběhu po svém. Kdykoliv od té doby uslyšel monotónní slábnoucí hukot, přepadl ho nepříjemný pocit, že něco nenávratně propásl, někoho zklamal. Měl nutkání se hájit (ale já přece...! počkejte...! je to jinak...), hlas z hůry mu však dokola vracel neurčité obvinění, dokud neumkl.

To už dětem nevyprávěl.

Vnučka se přišla pochlubit novou hračkou. V jejích očích četl očekávání.

„Hezkej motýlek,“ pronesl pochvalně a pokračoval v hoblování prkna. Holčičce to zřejmě nestačilo.

„Podívej se pořádně, dědo. Není trochu jako tamten?“ ptala se tajuplně.

Nechápal. „Jako kterej?“

„Přece *tamten*!“ Dědova nedovtipnost ji zlobila. „Jak jsi za ním utíkal a potkal ty lidi.“

„Aha... To máš říct hned.“

Volnou rukou uchopil hračku a obhlížel ji ze všech stran. Viděl pomalovaný papírek přichycený na kousku plastu. Nic, za čím by se jeden pachtil kraj světa.

V tu chvíli se nad jejich hlavami ozvalo zneklidňující hučení. I kdybych ti přistál před nosem v celé své nádheře, ocenil bys mě ještě? Tahle maličká vidí krásu ve všem. A ty? Co obnáší celá tvá moudrost?

Letadlo se vzdalovalo a nechávalo za sebou bílou stopu, která se za pár minut rozplyne do nicoty.

„Možná tak nějak vypadal,“ připustil. Nechal práce a šel se posadit do pergoly, protože byl najednou unavený.